

Ostravští vědci pomohli rozluštit záhadu původu Maďarů

Článek:

13.11.2025 - | Ostravská univerzita

Mezinárodní tým složený z vědců z Ostravské univerzity, Harvardu, Eötvös Loránd University a dalších institucí objasnil genetický původ Maďarů. V prestižním časopise Cell publikoval průlomovou studii, která potvrzuje, že předkové Maďarů pocházeli z oblasti jižního Uralu na území dnešního Ruska. Závěry se opírají o analýzu starověké DNA.

Otázka původu Maďarů dlouhodobě zajímala vědce z celého světa. Maďaři se totiž od okolních národů střední Evropy liší jazykem i historickým vývojem. Tým vedený odborníky z Eötvös Loránd University proto analyzoval DNA více než 130 osob, které žili od doby bronzové až po středověk – tedy v časovém rozpětí téměř tří tisíc let. Na výzkumu se podíleli i vědci z Ostravské univerzity, kteří doplnili práci kolegů z Budapešti, Vídně či Bostonu. Mezi spoluautory nechybí ani světově uznávaný genetik prof. David Reich z Harvardovy univerzity. Společně vytvořili jednu z nejkompaktnějších genetických map východní Evropy a Eurasie v dějinách.

K analýze vzorků využili moderní genetickou metodu sledující tzv. dlouhé sdílené úseky DNA (IBD segmenty) – části genetické informace děděné beze změn po společných předcích. Tyto „genetické otisky“ fungují jako rodinné dědictví, které může přetrvat desítky generací. Výzkumníci zároveň sestavili genetickou síť příbuzenských vztahů, která propojila více než tisíc dávných jedinců napříč Eurasii.

„Zjistili jsme, že lidé, kteří žili před více než tisíci lety v oblasti Karpatské kotliny, sdíleli výrazně více těchto úseků DNA s populací karajakupovské kultury z jižního Uralu než s jakoukoli jinou populací Eurasie. Je to, jako bychom po tisíciletích našli staré rodinné album, kde vedle Maďarů z 10. století sedí jejich příbuzní z oblasti Uralu. Na základě těchto genetických vazeb vidíme, že migrace proběhla velmi rychle – pravděpodobně během několika generací,“ říká dr. Leonid Vyazov z Katedry biologie a ekologie Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity (KBE PřF OU).

Historické prameny i genetické nálezy ukazují, že před příchodem do Karpatské kotliny pobývali Maďaři krátce v oblasti Etelköz, kde se geneticky i kulturně promísili s dalšími skupinami. Studie v prestižním časopise Cell zároveň potvrdila předpoklad jazykovědců o uralském původu maďarštiny.

„V rukou teď máme genetické důkazy, které tuto hypotézu jednoznačně potvrzují. Náš objev zároveň ukazuje, jak úzce spolu souvisejí genetika, archeologie a jazykověda. Právě tyto tři disciplíny společně dokážou vyprávět příběh o pohybu a proměně celých národů. Bez nadsázky lze říci, že jde o zásadní krok ve zkoumání raně středověkých dějin střední Evropy,“ doplňuje dr. Pavel Flegontov z KBE PřF OU.

Ve své studii rovněž vědci prokázali genetickou kontinuitu v oblasti jižního Uralu od doby železné až po středověk. Ukázalo se, že karajakupovská kultura tvořila stabilní populační jádro, z něhož vzešli nejen předkové Maďarů, ale i další eurasijské skupiny. Tuto genetickou složku vědci označili jako Karajakupovo-type ancestry. Poprvé se objevuje zhruba v 6. století n. l. a později tvoří základ genetického profilu maďarských dobyvatelů. Výzkum zároveň vyvrátil dřívější hypotézy o genetickém propojení Maďarů s Huny – v oblasti Uralu nebyly nalezeny žádné stopy jejich vlivu.

Sdílené úseky DNA naznačují, že část těchto komunit přežívala ještě ve 13. století v oblasti dolního toku řeky Kamy, známé ze středověkých pramenů jako Magna Hungaria („Velké Maďarsko“).

„Díky genetice dnes víme s jistotou, že legendární Magna Hungaria nebyla jen kronikářskou zmínkou, ale skutečným místem, kde žili potomci původních Maďarů,“ uzavírá dr. Pavel Flegontov.

Studie podtrhuje význam mezinárodní a mezioborové spolupráce při odhalování lidské prehistorie a je jedním z výstupů projektu Life Environment Research Center Ostrava (LERCO) podpořeného Evropskou unií.

Gyuris, B., Flegontov, P., Vyazov, L., et al. (2025). *Long shared haplotypes identify the southern Urals as a primary source for the 10th century Hungarians*. Cell, Volume 186, Issue 22, 4070–4086.e25. [https://www.cell.com/cell/fulltext/S0092-8674\(25\)01033-5](https://www.cell.com/cell/fulltext/S0092-8674(25)01033-5)

<https://www.osu.cz/32303/ostravsti-vedci-pomohli-rozlustit-zahadu-puvodu-madaru>